

کلونینگ ژن گلوکز اکسیداز از اسپرژیلوس نایجر در پروکاریوتها (وکتور 3-PKK223)

آمنه محقق^(۱) * * (M.Sc) ، جمشید راهب^(۱) (Ph.D) ، بخشی خانیکی^(۱) (P.H.D) ، محمدرضا اکبری عیدگاهی^(۱) (Ph.D) ،
علی اکبر شعبانی^(۱) (Ph.D) و الهام آقایی^(۱) (M.Sc)

- ۱- پژوهشگاه ملی مهندسی ژنتیک و زیست فناوری- اتوبان ۱۵ تهران، کرج- بعد از پیکان شهر، بلوار پژوهش - تلفن: ۹-۰۳۰۱۳۵۸۰۳۰۱
- ۲- دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سمنان، مرکز تحقیقات بیوتکنولوژی
- ۳- دانشگاه پیام نور مرکز تهران - تهران - خیابان پاسداران - اقدسیه - گلستان چهارم - تلفن: ۲۸۳۳۰۶۱

چکیده: سابقه و هدف: گلوکز اکسیداز آنزیمی است که در صنایع غذایی، شیمیایی، آرایشی و بهداشتی و همچنین در کیت های تشخیص گلوکز استفاده می شود. در مرحله اول این طرح جداسازی گلوکز اکسیداز از قارچ رشته ای اسپرژیلوس نایجر ATCC9029 با استفاده از روش سونیکاسیون و لیز در نیتروژن مایع انجام شد. سپس DNA ژنومیک استخراج شده در پلاسمید PTZ57R کلون شده است در ادامه این طرح این ژن به وکتور بیانی دیگری 3-PKK223 وارد میشود که به منظور پایه ای برای تولید این آنزیم در ایران است. کلمات کلیدی: گلوکز اکسیداز - اشرشیاکولی - اسپرژیلوس نایجر

Cloning of Glucose oxidase Aspergillus niger in prokaryotic host (PKK223-3 vector)

A.Mohaghegh * * (1,3) (M.Sc) , J.Raheb (1)* (Ph.D) , Gh.Khaniki (1) (Ph.D) , M.R. Akbari Eidgahi (1) (Ph.D) ,
A.A.Shabani (1) (Ph.D) , E.Aghaei (1) (M.Sc)

Glucose oxidase is an Enzyme that use in food, chemical and personal-care industries as well as glucose diagnostic kits. The aim of this study was cloned Go gene from Aspergillus niger in prokaryotic host. That can be used for production of recombinant enzyme.

مقدمه: گلوکز اکسیداز و خصوصیات ساختمانی آن گلوکز اکسیداز (بتا- دی- گلوکز: اکسیژن ۱- اکسید و ردوکتاز EC: ۱, ۳, ۴) پروتئین فلاوین داری (Flavoprotein) است که اکسیداسیون β - دی- گلوکز را به وسیله اکسیژن مولکولی کاتالیز می کند فعالیت این آنزیم اولین بار توسط Muler (۱۹۲۸) در عصاره حاصل از کشت اسپرژیلوس نایجر گزارش شد و سپس این آنزیم از اسپرژیلوس تخلیص شد [۱۰]. در حال حاضر گلوکز اکسیداز تجارتي از منابع قارچی نظیر اسپرژیلوس و کلاوسپوریوم تهیه می شود [۵, ۱۱, ۱۲]. گلوکز اکسیداز اسپرژیلوس نایجر آنزیمی است که از دو زیر واحد تشکیل و وزن مولکولی آن ۱۵۰ کیلودالتون می باشد. این آنزیم محتوی مولکول FAD بوده که به طور محکم به آن متصل می باشد. هر دو زیر واحد محتوی یک پل دی سولفیدی می باشد. پروتئین دایمر دارای یک شکل تخم مرغی با محتوای بالای از ساختمان ثانویه (۲۸% مارپیچ و ۱۸% صفحات بتا) است. ساختمان سوم آنزیم از دو دسته صفحات بتای جدا و کاملاً مختلف تشکیل شده است. اولین گروه از صفحات بتا قسمتی از Domain (ناحیه) متصل به FAD را تشکیل می دهد و دومین گروه، صفحه بتایی است که متشکل از شش رشته غیر موازی بوده و بوسیله چهار مارپیچ آلفا احاطه می شود. این صفحه بتا یک طرف از جایگاه فعال آنزیم را تشکیل می دهد [۳, ۵, ۱۱]. جدا کردن (Dissociation) زیر و واحدها تنها در شرایط دناتورده کنندگی امکان پذیر بوده و با از دست دادن فاکتور FAD همراه می باشد. گلوکز اکسیداز اسپرژیلوس نایجر یک گلیکوپروتئین بوده و محتوای کربوهیدراتی آن حدود ۱۵ تا ۱۶ درصد وزن مولکولی آنزیم را شامل می شود

جداسازی، کلونینگ و بیان این ژن توسط گروه های تحقیقاتی مختلفی انجام شده است. در ۱۹۸۹ ژن این آنزیم از طریق تهیه کتابخانه cDNA از اسپرژیلوس نایجر NRRL-3 جدا و سکانس شد و ژن ساختمانی گلوکز اکسیداز (۱۸۱۵bp) به همراه نواحی غیر کدکننده طرفین آن مشخص گردید [۸]. Ferederrick و همکاران در سال ۱۹۹۰ ژن این آنزیم را از طریق تشکیل کتابخانه ژنومی و cDNA، از سویه اسپرژیلوس نایجر ATCC9029 جدا و پس از کلونینگ آن، گلوکز اکسیداز نوترکیب را در مخمر بیان کردند [۶]. در همین سال Whittington و همکاران موفق به تولید مقادیر بالای آنزیم نوترکیب از طریق کلونینگ ژن این آنزیم و بیان آن در ساکارومیسس سرویزیه شدند [۱۳]. در مطالعه دیگری توسط Kim و همکاران، جداسازی ژن این آنزیم از طریق تشکیل یک کتابخانه ژنومی از سویه وحشی اسپرژیلوس نایجر ACO4 انجام شد [۷] این مطالعه با هدف شناسایی، جداسازی و کلونینگ ژن این آنزیم در کشور به صورت نوترکیب به کار رود.

مواد و روشها: برای جداسازی ژن گلوکز اکسیداز از وکتور بیانی Pet21a، استخراج پلاسمید در مقیاس زیاد با استفاده از روش معمول انجام شد. پلاسمیدهای استخراج شده با توجه به جایگاههای برش روی ژن و وکتور این پلاسمیدها با آنزیم های BamHI و HindIII بریده شدند را مطابق پروتکل کیت، خالص شد که ۵ μ l آن روی ژل، باند مشخصی را نشان میدهد. همزمان با این کار وکتور بیانی 3-PKK223 نیز توسط آنزیمهای محدودکننده BamHI و HindIII برش داده شد. ژل آگارز ۱% قطعه موردنظر که همان پلاسمید 3-PKK223 خطی شده می باشد، را نشان میدهد. سلول پذیرا مطابق

روش استاندارد تهیه شد. به طور خلاصه یک کلنی از باکتری Ecoli سویه DH5 α به صورت شبانه روزی (O/N) Overnight در ۳ml محیط LB کشت شد. ۰/۰۵Ml از این محیط به ۲۰ml محیط LB استریل منتقل و به مدت ۲-۳ ساعت در شیکر انکوباتور ۳۷ $^{\circ}$ C با ۲۰۰rpm قرار داده شد. به طوری که OD نمونه ها به حدود ۰/۴-۰/۵ برسد، سپس نمونه، به مدت ۱۰ دقیقه در ۳۰۰۰ دور سانتیفریژ شد و پلت باکتریایی در ۱۵ml کلرید کلسیم ۱۰۰mM سرد سوسپانسیون شده و به مدت ۰/۵h بر روی یخ قرار گرفت. بعد از این مرحله سلولها مجدداً سانتیفریژ شدند. پلت حاصل در ۳ml کلرید کلسیم سرد و ۰/۵ml گلیسرول استریل سوسپانسیون شد. نمونه ها با مقادیر ۲۰۰ μ l در داخل ویال ۱/۵ml استریل الیکوت تا زمان استفاده در فریزر ۷۰ $^{\circ}$ C- نگهداری شد. پلاسمید ۳-PKK233 حاوی مارکر bla (سایت مقاومت به آمپی سیلین) می باشد. Ligation ابتدا با اضافه کردن آنزیم T4 DNA Ligase به محلول حاوی ژن گلوکز اکسیداز و وکتور ۳-PKK233 به صورت شبانه روز در دمای ۲۲ $^{\circ}$ C انجام پذیرفت. محصول Ligation به داخل باکتری پذیرا (Ecoli, DH5 α) با استفاده از روش معمول شوک حرارتی، ترانسفورم شد. در مرحله بعد میزان ۱۰۰ μ l از باکتری ترانسفورم شده بر روی یک پلیت حاوی X-6al و IPT6 و Amp پخش شد و به صورت شبانه روز در انکوباتور ۳۷ $^{\circ}$ C قرار گرفت. تعدادی از کلنی های سفید را انتخاب و برای استخراج پلاسمید در مقیاس پائین در محیط مایع LB + Amp به صورت شبانه روز در دمای ۳۷ $^{\circ}$ C در ۲۲۰rpm کشت شد.

نتایج: قطعه ژن گلوکز اکسیداز ۱/۸kb در آگاروز ژل ۰/۱ الکتروفورزیس از Pet21aGO جداسازی شد. قطعه موردنظر را پس از جدا کردن از روی ژل، با agarosegel DNA extraction kit تخلیص گردید. به طور همزمان، پلاسمید ۳-PKK223 نیز با استفاده از آنالیز توسط آنزیمهای محدود کننده BamHI و HindIII، بریده شد. داده شده است. سپس ligation ژن موردنظر به داخل پلاسمید ۳-PKK223 انجام و بعد به داخل باکتری پذیرای مناسب به نام Ecoli DH5 α ترانسفورم شد. بعد کشت آنها روی پلیت های حاوی آمپی سیلین و Xgal و IPT6 به مدت یک شب کلنی های سفید به دست آمد که بعد از کشت این کلنی ها و استخراج پلاسمید از آنها از کلون هایی که از نظر اندازه پلاسمید نسبت، پلاسمید اولیه سنگین تر بود یک کلون انتخاب و جهت Restriction Analysis استفاده شد. با هضم آنزیماتیک به کمک آنزیمهایی HindIII و BamHI قطعات مورد انتظار حاصل شد و جهت قرار گرفتن ژن داخل پلاسمید نیز مشخص شد. جایگاههای برش و جهت قرار گرفتن ژن داخل پلاسمید در (شکل ۱) نشان داده شده است.

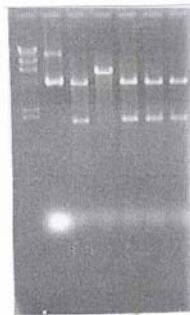
بحث:

آنزیم گلوکز اکسیداز اولین بار از عصاره گونه اسپریژیلوس تخلیص شد. سپس میکرو ارگانیزم های متعددی از نظر تولید این آنزیم در مقیاس صنعتی غربال گری شدند که بهترین تولید کننده این آنزیم اسپریژیلوس نایجر است. [۶، ۷، ۸، ۱۳]. این آنزیم به عنوان ذی حس گر بیولوژیکی گلوکز، نگهدارنده در صنایع غذایی و در روند تولید اسیدهای آلی در صنعت نان، شوینده ها، مواد بهداشتی - آرایشی به کار می رود [۵، ۱۱]. تحقیقات جدیدتر نشان می دهد که انتقال ژن گلوکز اکسیداز به گیاهان می تواند به مقاومت پایه های گیاهی در مقابل آفات منجر شود [۹، ۱۴]. گرچه مطالعات اولیه ای بر روی تخلیص و خصوصیات ترمودینامیکی این آنزیم در ایران انجام شده است [۲۰، ۲۱]. ولی بر روی جداسازی ژن این آنزیم به منظور تولید آنزیم نو ترکیب این اولین مطالعه می باشد. پلاسمید ۳-PKK223 GO این امکان را فراهم می سازد که بتوانیم این ژن را به سادگی در این وکتور بیانی تحت پوترهای مختلف در سیستم های پروکاریوتیک یا یوکاریوتیک کلون نموده و ضمن ارزیابی این پروموترها در بیان ژن، بتوانیم نقش سیگنال پپتید را در هنگام تولید آنزیم نو ترکیب در این سیستم ها مشخص نماییم و بتوانیم در ادامه طرح به بررسی بیان این در وکتور بیانی بپردازیم.

منابع:

- [۱] حقیقی راد فرهاد. مطالعه ترمودینامیکی و پیوند شدن مولکولی گلوکز اکسیداز با مواد فعال سطحی و اوره. پایان نامه مقطع دکتری فیزیک، انیستیتو بیوشیمی و بیوفیزیک دانشگاه تهران، دانشگاه شیراز، ۱۳۷۲.
- [۲] گرگانی محسن، تولید و تخلیص آنزیم گلوکز اکسیداز از قارچ اسپریژیلوس نایجر، پایان نامه مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه تهران، انیستیتو بیوشیمی و بیوفیزیک دانشگاه تهران، ۱۳۸۰.
- [3] Bright HJ, Prtet DJT, Flavoprotein Oxidase. In: Boyer PD, editor. The enzyme. 3rd ed. Academic press, New York, Sanfrancisco, and London; 1975, p.4210505.
- [4] Cassago A, Panepucci RA, Tortella Baiao AM, Henrique-Silva F, Cellophane based miniprep method for DNA extraction from the filamentous fungus Trichoderma reesei, BMC Microbiol, 2002; 2: 14-17.
- [5] Cherry JR, Berka RM, Halkier T, Recombinant expression of a glucose oxidase from a Cladosporium strain, 1999. US patent: 5879921.
- [6] Frederick KR, Tung J, Emerick RS, Masiarz FR, Chamberlin SH, Vasavada A, niger cloning, gene sequence, from Sacharomyces cervisiae and Kinetic analysis of a yeast-driven enzyme. J Biol Chem, 1990; 256: 3793-802.
- [7] Kim MY, Chung HG, Hong SY, Kim HR, Lee JC, Park SM, Lee JH, Yand MS, Kim DH, Characterization of a novel allele of glucose oxidase from a Korean wild type strain of Aspergillus niger, Mol Cells, 2001; 11:2891-6.

- [8] Kriechbaum M, Heilmann HJ, Winetjes FJ, Hahn M, Jany KD, Gassen HG, Sharif F, Alaeddinlu G, Cloning and DNA sequence analysis of glucose oxidase gene form *Aspergillus niger* NRRL-3, FEBS Letters, 1989; 255:63-6.
- [9] Li- ping Z, Jing-hua Y, Tian-ran L, Yu-qi Y, He-ling Z, Late blight resistant transgenic potato expressing glucose oxidase gene. J Agri Univer Hebei, 2001; 14:22-6.
- [10] Pazur JH, Kleppe K, The oxidation of glucose and related compounds by glucose oxidase from *Aspergillus niger*. Biochemistry, 1964; 3:578-83.
- [11] Rosenberg S, Production of glucose oxidase in recombinant systems. 19992; US patent: 5094951.

(شکل ۱)

PKK223-3 GO و پلاسمید GO PKK223-3 دایجست شده بر روی آگار ۱ درصد:

(1) مارکر وزن مولکولی ۱۰۰

(2) پلاسمید GO PKK223-3

(3) پلاسمید GO PKK223-3 دایجست شده با HindIII

(4) پلاسمید GO PKK223-3 دایجست شده با BamHI

(5) پلاسمید GO PKK223-3 دایجست شده با آنزیم های BamHI, HindIII (جهت فلش قطعه ۱/۸ کلوکز

اکسیداز را با وزن مولکول 1/8 kbp و نشان می دهد).